

УДК 94"1919"(477+4-191.2-11)

Ольга МОРОЗОВА,
кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри історії
Чорноморський національний університет ім. Петра Могили,
директор Науково-дослідного інституту полоністики,
Миколаїв, Україна,
e-mail: olga_chdu@ukr.net,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4627-2189>,
ResearcherID is: E-5121-2019

«1919 РІК В ІСТОРІЇ ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ: ДО 100-РІЧЧЯ ПРОГОЛОШЕННЯ ЗЛУКИ УНР І ЗУНР» (МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ, 6–9 ЧЕРВНЯ 2019 р.)

Уже стало традицією, що в Чорноморському національному університеті імені Петра Могили щоліта проходить Міжнародна науково-практична конференція «Ольвійський форум: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі». Мета заходу – обмін міжнародним досвідом щодо актуальних питань різних сфер суспільного життя. Цього року, у межах форуму, за ініціативою Науково-дослідного інституту полоністики й кафедри історії ЧНУ ім. Петра Могили, відбулася Міжнародна наукова конференція «1919 рік в історії Центрально-Східної Європи: до 100-річчя проголошення злуки УНР і ЗУНР».

Центрально-Східна Європа – це особливий регіон європейського континенту й цілого світу, так звана серцевина Євразії. Територія Центрально-Східної Європи відіграла ключову роль у подіях першої половини ХХ ст. як центр дестабілізації і джерело конфлікту...1919 рік став визначальним для провідних країн регіону. Відбулося підписання Версальського мирного договору, що визначав систему міжнародного устрою відносин у післявоєнному світі, розпочала діяльність Паризька мирна конференція, на якій піднімалося питання визнання Української народної республіки, українсько-польського кордону, на українських землях було проголошено злуку Української Народної Республіки і Західноукраїнської Народної Республіки, що знаменувало собою становлення незалежної соборної української держави.

Отже, метою заходу стало звернення уваги науковців на проблеми важливого регіону світу – Центрально-Східної Європи. Зокрема, приділення особливої уваги 1919 року. Дослідження різних аспектів значення 1919 року в історії Центрально-Східної допоможе не лише зрозуміти основу важливих проблем післявоєнного світу, а й виробити практичні рекомендації щодо ключових моментів української історії, міжнародних відносин тощо.

На обговорення було винесено такі питання:

- Центрально-Східна Європа в історії й історіографії;
- 1919 рік в історичній ретроспективі та перспективі;
- Версальський мирний договір: історичні, юридичні, політичні й міжнародні аспекти;
- Міжнародні відносини післявоєнного світу;
- Діяльність Паризької мирної конференції;
- Українське питання у світовій геополітиці та міжнародних відносинах після завершення Першої світової війни;
- Українська народна республіка та проблема її визнання;
- Українсько-польські відносини початку ХХ століття;
- Проблема українсько-польського кордону;
- Процес українського державотворення;
- Злука Української народної республіки і Західноукраїнської народної республіки;
- Перспектива становлення незалежної України.

У конференції взяли участь 39 учасників з України, Польщі, Угорщини. Україна була представлена вченими з Миколаєва, Одеси, Києва, Черкас тощо. Вітчизняні вчені представляли Чорноморський національний університет імені Петра Могили, Одеський національний морський університет, Одеський державний аграрний університет, Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського, Черкаський державний технологічний університет, Державний архів Миколаївської області, Державний архів Черкаської області, Державну прикордонну службу України, Національний заповідник «Софія Київська».

Польщу представляли науковці з Варшави, Кракова, Ченстохови, Познаня, Лодзя, Любліна, Пьотркова-Трибунальського, Перемишля. Науковий потенціал сусідньої Польської Республіки представили колеги з Інституту національної пам'яті й Академії військового мистецтва в Варшаві, Інституту історії й Інституту політичних наук і міжнародних відносин Ягеллонського університету, Інституту історії Університету ім. Адама Міцкевича й Вищої школи суспільних наук у Познані, Інституту історії Університету гуманітарних та природничих наук імені Яна Длугоша в Ченстохові, Університету Марії Кюрі-Склодовської в Любліні, Інституту міжнародних відносин і політології Східноєвропейської вищої державної школи в Перемишлі, Державного архіву у Пйотркові-Трибунальському тощо. Угорщину представляв докторант кафедри новітньої історії Університету м. Сегед.

Співорганізаторами конференції виступили генеральне консульство Республіки Польща в Одесі, Миколаївське відділення Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України, Державний архів у Пйотркові-Трибунальському, Державний архів Миколаївської області, Університет гуманітарних та природничих наук ім. Я. Длугоша в Ченстохові.

Задіяний потужний науковий потенціал цих інституцій та власні наукові кадри дозволили провести цей вагомий науковий захід на достойному рівні. Роботу конференції відкрив доктор технічних наук, професор, ректор Чорноморського національного університету імені Петра Могили Леонід Павлович Клименко. З вітальним словом до учасників звернувся Віце-консул Республіки Польща в Одесі Лукаш Вінни. Доктор габілітований, професор, завідувач кафедри новітньої історії Університету гуманітарних та природничих наук імені Яна Длугоша в Ченстохові Анджей Стройновський виголосив доповідь «Традиції багатонаціональної Речі Посполитої і концепція національних держав на Версальській конференції». Виступ викликав жваву дискусію серед учасників.

На секційних засіданнях було виголошено концептуально важливі доповіді. Ольга Гайдай (Миколаїв) – стосовно діяльності польської меншини в Центральній Раді; Ольгерд Гротт (Краків) зосередив увагу на баченні взаємин між титульними націями на сторінках «Польсько-українського бюлетеню»; Марек Жила (Варшава) проаналізував результати польсько-української військової співпраці; Пьотр Кжиковський (Варшава) – стратегічну думку в політиці безпеки незалежної України; Юрій Котляр (Миколаїв) ознайомив із діяльністю Херсонської дивізії УНР (грудень 1918 – лютий 1919 р.); Іренеуш Пьотр Май (Краків) представив бачення незалежної України в політичній думці польських діячів прометеїзму; Йоанна Май (Лодзь) висвітлила діяльність лідерів Індійського національного конгресу в умовах політичних змін у Центральній та Східній Європі на початку ХХ століття; Ольга Морозова (Миколаїв) звернула увагу на значення 1919 року в історії Центрально-Східної Європи й України, зокрема ідеї соборності; Адам Перлаковський (Краків) розповів про Річ Посполиту польсько-литовську й Козаччину в нову епоху на основі історіографічного доробку Владислава Конопчинського; Славомір Пьотровський (Варшава) зосередився на Польській зовнішній політиці щодо країн Балтії в період міжвоєнного двадцятиліття; Тадеуш Срогош (Ченстохова) підняв питання діяльності делегатів й експертів польської делегації на мирній конференції в Парижі (1919–1920 рр.).

Цікаві за змістом і проблематикою повідомлення представили також: Аліція Адамус (Ченстохова) «Юліан Філіпович – солдат Війська польського – військова біографія до 1939 р.», Дмитро Бондаренко (Сегед) «Реставрація монархії у Фінляндії (1918 р.) та Угорщині (1919 р.) у результаті антибільшовицьких війн. Порівняльний аналіз», Мачей Губка (Пьотркув – Трибунальський) «Проблеми реконструкції незалежної польської державності з перспективи Пьотркувського краю», Даріуш Злотковський (Ченстохова) «Проти «cholera morbus» – подвійний заповіт доктора Адольфа Стерна (1831 р. і 1861 р.) як духовне і матеріальне підсумування життя», Тетяна Клименко (Черкаси) «Видатні дипломати Української Народної Республіки – уродженці Черкащини», Валентин Лазуренко (Черкаси) «Українське фермерство доколгоспного періоду у лещатах радянського тоталітаризму», Лариса Левченко (Миколаїв) «Лідія Хрисанфівна Покровська – дружина першого адмірала України», Томаш Матушак (Пьотркув-Трибунальський) «Про важкі початки державної архівної служби до 100-річчя підписання Указу про організацію державних архівів і догляду за архівами»,

Наталія Мелінчук (Миколаїв) «Історія іспанської філології в університетах Німеччини (XVI–XXI століття)», «Становлення та розвиток університетської освіти Німеччини», Марек Міколайчик (Познань) «Витоки польської незалежності у відносинах американського посла Г. Гібсона», Ірина Міронова (Миколаїв) «Земельна реформа Директорії УНР 1919 р.», Микола Михайлуца (Одеса) «Українське населення Ізмаїльського і Аккерманського повітів Бессарабії у міжвоєнні десятиріччя (1919–1939 рр.)», Норберт Моравець (Ченстохова) «Ідея української незалежності та польсько-російський історіографічний дискурс XIX–XX ст.», Владислав Пархоменко (Миколаїв) «Акт Соборності УНР та ЗУНР у спогадах Лонгіна Цегельського», Інна Підберезних (Миколаїв) «Азійсько-Тихоокеанський регіон у контексті світових країн-гігантів», Олександр Серединський (Миколаїв) «Червоний терор на Миколаївщині у 1919 році», Євген Сінкевич (Перемишль) «Здобутки та втрати української еміграції 1920-х років», Кароліна Студніцька – Мар'янчик (Ченстохова) «Серадз під час нацистської окупації 1939–1945», Рафал Тершак (Ченстохова) «Функції президента Польщі й України – різниця, схожість й історичний контекст», Наталія Тріфонова (Київ) «Українська Народна Республіка та проблема її визнання», Інна Федорова (Одеса) «Розвиток культури й освіти в Українській Народній Республіці», Анна Чернецька – Габерко (Ченстохова) «Пажимехи та їх власники, або історія місцевості з 1266 по 1939 рр.», Наталія Шевченко (Миколаїв) «ЦСЄ і Україна: сучасні геополітичні виклики для ЄС», Наталія Шевченко (Миколаїв) «Нотаріат України в період державотворчих процесів (1917–1921 рр.)», Мирослав Шумило «Українці на Холмщині й Підляшші».

Як бачимо, захід було проведено на високому науковому рівні, учені обговорили низку актуальних проблем Центрально-Східної Європи. Вдалим видався науковий діалог між вітчизняними й іноземними вченими. Конференція мала велике наукове значення й сприяла активізації відносин українських учених з істориками провідних країн світу. В ухвалі конференції відзначено необхідність подальших розробок у напрямку дослідження Центрально-Східної Європи в Україні та за кордоном.

Науково-дослідний інститут полоністики щиро дякує всім, хто долучився до проведення конференції й бажає гарних результатів цієї важливої і потрібної роботи.